

Afdeling Limburg

 nederlandse

Jagers
vereniging

Verantwoord beheren en benutten

Postadres

Postbus 1165
3800 BD Amersfoort

Bezoekadres

Prinses Marielaan 2
3818 HM Amersfoort

Datum: 8-6-2022

Onderwerp: Internetconsultatie jacht op haas en konijn

Geachte Minister,

Bijgaand ontvangt u de zienswijze van de afdeling Limburg van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging. Onze zienswijze bestaat uit de navolgende onderdelen;

Inleiding

- Organisatie van het jachtbedrijf in Limburg.
- De wettelijke positie van de jachthouders.
- Aanleiding tot onze zienswijze.
- Kwaliteit van het onderzoek.
- Omissie / geen gebruik van beschikbare Limburgse data.
- Gebiedsgericht onderzoek naar historische populatiegegevens hazen en konijnen.
- Onderzoek huidige Staat van Instandhouding hazen en konijnen in Limburg.
- Jachtrecht als onderdeel van het eigendomsrecht.
- Financiële schade jachthouders bij sluiten jacht op haas en konijn.
- Advies en hoe nu verder.

T 033 461 98 41
 limburg@jagersvereniging.nl
 www.jagersvereniging.nl
 KvK nummer: 40506152

Organisatie van het jachtbedrijf in Limburg.

De 35 Wildbeheereenheden (WBE's) in Limburg vervullen een belangrijke rol bij het uitvoeren van het faunabeheer. Zij zijn de spil in de uitvoering van het provinciale faunabeleid en de uitvoering van faunabeheerplannen. Gedeputeerde Staten verlenen ontheffingen aan de faunabeheereenheid (FBE). De FBE Limburg is op haar beurt voor de uitvoering van deze plannen geheel afhankelijk van de WBE's en haar leden die dit beheer op vrijwillige basis uitvoeren.

Naast de uitvoering van de faunabeheerplannen hebben de meeste WBE's in Limburg nog een andere belangrijke rol. Zij huren de jachtrechten van de grondeigenaren en voegen deze tezamen tot (met het geweer) bejaagbare jachtvelden. 2/3 van de Limburgse WBE's doen dat tot op de schaalgrootte van de WBE's met een grootte die varieert vanaf circa 3000 ha tot circa 9000 ha. Ook verzorgen de leden van de WBE's de schadepreventie en schadebestrijding voor de grondgebruikers in hun werkgebied. Ongeveer 90% van de beschikbare tijd die zij in het veld doorbrengen, zijn zij daar druk mee.

De planmatige jacht op de 5 wildsoorten is in Limburg gereguleerd volgens het faunabeheerplan "jacht en vrijstelling". De jacht op o.a. hazen en konijnen vormt een drie-eenheid in het spectrum van de schadepreventie en de schadebestrijding.

In Limburg zijn ongeveer 2200 jagers op bovenstaande wijze actief met de jacht en het overige faunabeheer. Naast het jagen doen zij nog veel andere activiteiten in hun jachtveld. Zij leggen wildakkers en akkerranden aan, beschermen kwetsbare soorten als patrijzen en hamsters tegen overmatige predatie en werken met de politie en andere handhavers samen in de strijd tegen stroperij.

De wettelijke positie van de jachthouder.

Artikel 3.14 lid 1 Wet natuurbescherming.

Jachthouders met een jachtakte organiseren zich met anderen in een wildbeheereenheid, die de rechtsvorm van een vereniging heeft, ter uitvoering van het door de faunabeheereenheid vastgestelde faunabeheerplan en om te bevorderen dat een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, bestrijding van schadeveroorzakende dieren en jacht worden uitgevoerd in samenwerking met en ten dienste van grondgebruikers of terreinbeheerders. Ook grondgebruikers en terreinbeheerders kunnen lid worden van de vereniging.

Artikel 3.20 lid 3 Wet natuurbescherming.

De jachthouder doet datgene wat een goed jachthouder betaamt om een redelijke stand van de in zijn jachtveld aanwezige wild als bedoeld in het tweede

Verantwoord beheren en benutten

lid te handhaven, dan wel, bij het ontbreken daarvan, te bereiken, en om schade door in zijn jachtveld aanwezig wild als bedoeld in het tweede lid te voorkomen.

Bovengenoemde wetsartikelen geven de WBE's en hun leden als jachthouder een grote verantwoordelijkheid (en aansprakelijkheid) om wildschade in hun jachtvelden te voorkomen. Zij hebben derhalve een aanzienlijk belang met betrekking tot een besluit over de jacht op de wildsoorten.

Wij constateren dat U noch de WBE's, noch de overige jachthouders als belanghebbenden heeft gehoord bij de totstandkoming van uw voorgenomen besluit om de jacht op haas en konijn voor het komende jachtseizoen niet te openen. Zij ervaren dit als een groot gemis.

Aanleiding tot onze zienswijze.

Wij hebben recentelijk kennis genomen van uw ontwerpregeling, de toelichting op dit ontwerp, het Basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020 en met name het rapport van Wageningen Environmental Research (WEnR) van eind maart 2022.

Het ontwerp wordt gemotiveerd met de stelling dat haas en konijn sedert 14 oktober 2020 zijn opgenomen in het Basisrapport Rode Lijst Zoogdieren van de Zoogdierverseniging onder de laagste bedreigingscategorie met de aanduiding "gevoelig". Volgens de Zoogdierverseniging is de populatiegrootte van haas en konijn sedert 1950 met meer dan 60% afgenomen. In hetzelfde basisrapport wordt ook geconcludeerd dat de jacht niet de primaire drukfactor is voor deze gestelde achteruitgang van de soorten haas en konijn.

Kwaliteit van het onderzoek van de WEnR.

De onderzoeken (waarop uw besluit gebaseerd is) zijn uitgevoerd door Sovon en WEnR. De Sovon en de WEnR stellen in hun rapport dat het slecht gaat met de haas en het konijn. Uit deze onderzoeken blijkt echter ook dat door hen niet alle geschikte en aanwezige informatie, die in Limburg eenvoudig beschikbaar is, gebruikt werd. Zo is er helemaal geen onderzoek gedaan naar de oorzaken waarom de stand fors is afgenomen. Uit het onderzoek is ook het basisjaar verlegd van 1960 naar 1950. De wetenschappelijke motivatie waarom dit is gedaan ontbreekt echter. Bovendien heeft de Zoogdierverseniging in een artikel van een paar jaar geleden aangegeven dat er geen verspreidings- en aantal-ontwikkelingen bekend zijn in de periode vóór 1960. Uit een data-analyse is gebleken dat met het verleggen van het basisjaar als start van de trend de haas wel op de Rode Lijst moet komen als bedreigd diersoort. Tenslotte is uit het onderzoek van Sovon en WEnR verder nergens op te maken dat jacht de bepalende factor is waardoor de stand van hazen en konijn bedreigd wordt.

Verantwoord beheren en benutten

Het onderzoek Meetnet Urbane Soorten en Broedvogelmonitoring van Sovon is primair gericht op vogels waarbij hazen als “bijvangst” facultatief meegeteld kunnen worden. Dat impliceert dat soms één teller wel hazen mee zal tellen en andere tellers juist niet. Dientengevolge bestaat het risico dat sommige telgegevens van hazen wel ingevoerd zijn in de database en anderen niet. Verder zijn deze onderzoeken vooral uitgevoerd in telgebieden met veel natuur en niet in de agrarische gebieden waar hazen in veel grotere aantallen voorkomen.

De beide onderzoeken van Sovon en de WEnR hanteren een instandhoudingsdoelstelling van de Habitatrichtlijn. Dat zijn richtlijnen bedoeld voor soorten die al bedreigd zijn met uitsterven. Toepassing van deze regels voor de beoordeling van de Staat van Instandhouding van hazen en konijnen vinden wij een verkeerde toepassing voor faunasoorten die algemeen voorkomen in Nederland.

Omissie / geen gebruik van beschikbare Limburgse data.

Tijdens de totstandkoming van het onderzoek van de WEnR heeft de FBE Limburg - desgevraagd door de WEnR - veel informatie over de populatieomvang van hazen en konijnen aan hen toegezonden. Achteraf is duidelijk geworden dat de WEnR géén gebruik heeft gemaakt van deze belangrijke informatie omdat deze niet consistent verzameld zou zijn waardoor deze niet landelijk verwerkt zou kunnen worden. Het is daarbij wel spijtig om te moeten constateren dat er ook geen enkele poging is gedaan om uit te vinden wat er wél met deze data mogelijk was. Zeker nu de Minister kiest voor een gebiedsgerichte uitwerking van haar beleid ten aanzien van het openen van de jacht op wildsoorten. Dit voelt als een groot gemis.

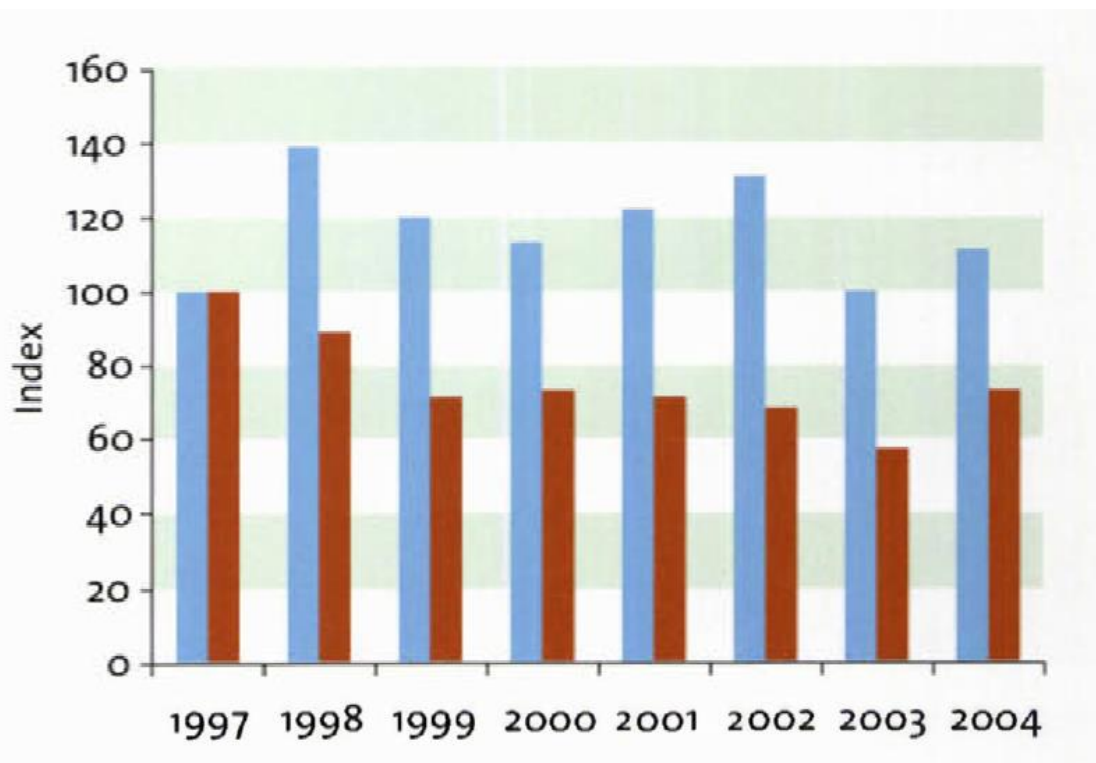
Gebiedsgericht onderzoek naar historische populatiegegevens hazen en konijnen.

In het door GS in december 2021 goedgekeurde faunabeheerplan “Jacht en Vrijstelling” wordt als één van de gebruikte bronnen een onderzoek genoemd van onderzoeker Buys (2010). Dit onderzoek werd gepubliceerd in het vakblad van het Natuurhistorisch genootschap van mei 2010 jaargang 99 | 5-97. Uit dit onderzoek blijkt dat Hazen zich significant meer ophouden in agrarische gebieden en dat hazen ten tijde van het onderzoek één van de meest algemeen voorkomende zoogdiersoorten in Limburg was alsmede dat de populatie toen ook stabiel was. Zie onderstaand citaat:

*De Haas (*Lepus europaeus*) is één van de meest algemene zoogdiersoorten in Limburg. Buiten de stedelijke gebieden komt hij in vrijwel ieder kilometerhok voor: in 80% van alle Limburgse kilometerhokken (Buys, in prep). Maar welke variatie gaat er schuil achter dit op het eerste gezicht monotone beeld? Vanaf 1990 voert de Provincie Limburg systematische broedvogeltellingen uit. Sinds 1998 gebeurt dit deels in jaarlijks getelde monitoringsplots, waarbij onder meer ook de Hazen*

worden meegeteld. Van noorden (2006) ging al in op de populatietrend, de variatie in de tijd, van de Haas in deze gebieden; deze bleek stabiel.

Zie ook onderstaande grafiek uit het onderzoeksrapport van van Noorden.(2006)

FIGUUR 3

Ontwikkeling van de stand van de Haas (Lepus europaeus) in Nederland (rood) en Limburg (blauw) in de periode 1997 tot en met 2004 (bron: Centraal Bureau voor de Statistiek en Provincie Limburg).

Beide genoemde onderzoeksrapporten zijn door het College van GS aan u aangeboden in het kader van de internetconsultatie. Wij vinden het van evident belang dat u deze onderzoeksresultaten mee laat wegen in de verdere besluitvorming.

Ten aanzien van konijn nog het navolgende. In het faunabeheerplan jacht en vrijstelling wordt geconcludeerd dat de populaties van konijnen tussen 1997 en 2018 een matig toenemende trend vertoonden.

7.19.2.2. Limburg

Het Konijn is een algemene soort in Limburg. Ondanks de sterk fluctuerende populatie-index laat de aantalsontwikkeling van de soort een significante, matig toenemende trend (< 5%) zien over de periode 1997-2018 in Limburg (Figuur 7.19-3).¹⁹⁸

7.19.2.3. Conclusie

Het Konijn is een algemeen voorkomende soort in Nederland. In heel Nederland is tussen 1997-2018 een dalende trend van de populatieomvang waarneembaar. In Limburg is een matig toenemende trend geobserveerd over dezelfde periode.

Bron: Faunabeheerplan 2020-2026, pag. 303

Onderzoek huidige Staat van Instandhouding hazen en konijnen in Limburg.

Hoewel al uit het historische overzicht is gebleken dat de populaties hazen en konijnen toen stabiel of matig toenemend waren, is het ook van belang om vast te stellen hoe het op dit moment gaat met deze populaties. Omdat de WEnR in haar onderzoek verzuimd heeft om de wettelijke verantwoordelijke groepering voor een "redelijke wildstand" te horen hebben wij dat thans zelf gedaan.

De jachthouder is wettelijk verplicht om wildschade te voorkomen die wordt veroorzaakt door in zijn jachtveld aanwezige wildsoorten. Daarnaast dient hij een "redelijke wildstand" te handhaven danwel bij het ontbreken daarvan, deze zo mogelijk te bevorderen. Om aan deze beide verplichtingen te kunnen voldoen moet hij nauwgezet de ontwikkeling van de wildpopulaties monitoren. Hij surveilleert daartoe meerdere malen per week in zijn jachtveld, doet mee aan de voorjaarsstellingen van de FBE Limburg en voert hij ook nachtelijke tellingen uit met ondersteuning van nachtzichtapparatuur. Deze hoeveelheid aan informatie, combineert hij met zijn jaarrond aanwezigheid in zijn jachtveld. Door deze informatie is hij bij uitstek in staat om een goede afweging te maken tussen de belangen van de grondgebruikers, de maatschappij en - niet in de laatste plaats - de wildsoorten zelf.

Opzet van het onderzoek.

Op maandag 16 mei jl. heeft de afdeling Limburg alle WBE's van Limburg bij elkaar gebracht en hebben wij hen verzocht om alle jachthouders in hun werkgebied de navolgende vragen schriftelijk voor te leggen.

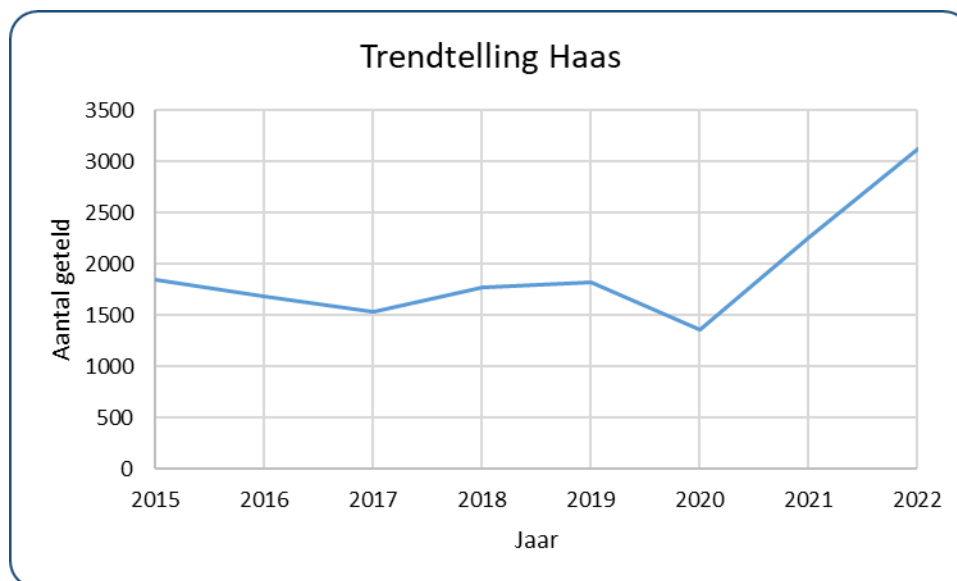
- Wat zijn je NAW gegevens?
- Hoe groot is het jachtveld waar de jachtrechten gehuurd zijn?
- In welke WBE ligt dit jachtveld?
- Wat is de gemiddelde voorjaarstand van hazen in je jachtveld?
- Wat is de gemiddelde voorjaarstand van konijnen in je jachtveld?
- Hoeveel en welke schadegevoelige gewassen staan er in je jachtveld?
- Is de populatie hazen en konijnen in je jachtveld toenemend, stabiel of afnemend?

Alle aanwezige WBE's zegden de medewerking aan het onderzoek toe.

In totaal werd er van 163 jachthouders (zowel individuele jachthouders als WBE's) goede en bruikbare informatie ontvangen. Het kleinste jachtveld was 43 ha groot. Het grootste jachtveld was circa 9000 ha groot. In totaal is er van de jachthouders met een gezamenlijke jachtrechtenoppervlakte van 71.773 ha de gevraagde informatie ontvangen. De aangegeven opgetelde voorjaarstand van de beide wildsoorten in deze jachtvelden bedraagt **8484** hazen en **7211** konijnen. Omgerekend betekent dit dat er volgens deze jachthouders gemiddeld **11,82** hazen en **10,04** konijnen per 100 ha in het voorjaar in deze jachtvelden aanwezig zijn.

Verder is er door deze jachthouders aangegeven dat de populaties hazen in Limburg de laatste jaren flink zijn toegenomen en dat de populaties konijnen de laatste jaren zijn afgenomen. Van de **156** jachtvelden gaven **3** jachthouders aan dat de populatie hazen afnam, gaven **40** jachthouders aan dat de hazenstand stabiel was en gaven **113** jachthouders aan dat de populatie hazen toenam. Met betrekking tot konijnen gaven **14** jachthouders aan dat de populatie konijnen toenam, gaven **102** jachthouders aan dat de populatie konijnen stabiel was en gaven **40** jachthouders aan dat de populatie konijnen in hun jachtveld afnam.

Deze waarnemingen komen overeen met de onderzoeksgegevens van Buys (2010), van Noorden (2006) en recentelijk ook de FBE Limburg. Zie onderstaand grafiek die deze stijging in de populatie hazen ook aangeeft. (Bron FBE Limburg d.d. 16 mei 2022)

Conclusie onzerzijds: *De staat van instandhouding van haas en konijn zijn niet in het geding. Beide soorten komen in Limburg algemeen voor in nagenoeg alle kilometerhokken en in veel hogere aantallen dan volgens het onderzoek van de WEnR gesuggereerd wordt in hun onderzoek.*

Schaderisico's.

Uit het onderzoek blijkt dat de ligging en het landbouwkundig gebruik in Limburg enkele bijzondere schaderisico's met zich meebrengt. Zo wordt er melding gemaakt van meerdere proefvelden met zaadveredelingsbedrijven, blauwe bessen telers, wijngaarden, veel boomteelten en volle grond groententeelt. Onderstaande gegevens komen uit de terugontvangen informatie van de jachthouders over de hoeveelheid schadegevoelige gewassen in hun jachtvelden.

Mais 977 ha, tarwe 938 ha, bieten 1184 ha, aardappelen 153 ha, Cichorei 54 ha, sla 215 ha, boomteelten en fruitbomen 1008 ha en volle grond groententeelt 1193 ha. De jachthouders waarschuwen voor plotseling optredende schadegevallen en vragen daar extra aandacht voor.

Transparant en controleerbaar.

Alle bovengenoemde onderzoek informatie van de jachthouders is tot op jachtveldniveau bij de Jagersvereniging afdeling Limburg aanwezig en door het bevoegde gezag op verzoek in te zien.

Jachtrecht onderdeel van eigendomsrecht én beschermd!

Artikel 3.23 Wet natuurbescherming regelt dat de eigenaar van de grond in de basis gerechtigd is tot het "genot van de jacht".

1. Gerechtigd tot het uitoefenen van de jacht in een veld zijn, elkaar uitsluitend:
 - a. de eigenaar van de grond;

Verreweg de meeste jachthouders huren de jachtrechten op basis van langjarige overeenkomsten (tussen 6 en 12 jaar) van de grondeigenaren. Zij betalen daar gemiddeld genomen tussen de 10 en 20 euro per ha per jaar voor.

Uit de Natuurvisie Limburg 2016 pag. 17 blijkt dat 31% van de natuurgebieden eigendom is van particulieren, bedrijven of agrariërs. Deze oppervlakte, opgeteld bij de 131.000 ha landbouwgrond, brengt het totaal aan bejaagbare oppervlakte in Limburg die niet in het bezit is van natuurorganisaties of overheden op 181.311 ha. Indien het jachtrecht op deze gronden wordt gewaardeerd tegen 15 euro per

Verantwoord beheren en benutten

jaar per ha vertegenwoordigt het jachtrecht een **jaarlijkse** waarde van € **2.719.665,-**. Hoewel niet iedere grondeigenaar de jachtrechten op zijn gronden verhuurt, maakt deze opsomming wel duidelijk dat het hier een belangrijke financiële waarde betreft.

Eigenaren worden door het Europese recht beschermd tegen onrechtmatige aantasting van hun eigendomsrecht door overheden. Alleen bij grote maatschappelijke noodzaak zou de overheid dit eigendomsrecht kunnen inperken. Een ondeugdelijk onderzoek is volgens ons geen goede basis om een grote maatschappelijke noodzaak te onderbouwen. Daarbij biedt u geen compensatie aan voor het beperken van het volledige en ongestoorde genot van het eigendom.

Protocol bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, Parijs, 20-03-1952

Artikel 1. Bescherming van eigendom.

Iedere natuurlijke of rechtspersoon heeft recht op het ongestoord genot van zijn eigendom. Aan niemand zal zijn eigendom worden ontnomen behalve in het algemeen belang en onder de voorwaarden voorzien in de wet en in de algemene beginselen van internationaal recht.

Nu duidelijk is dat de Staat van Instandhouding van hazen en konijnen in Limburg zoals genoemd in artikel 3.22 lid 5 van de Wet natuurbescherming niet in het geding is, wordt het voorgenomen besluit van de Minister om de jacht op hazen en konijnen te sluiten ons inziens een onrechtmatig besluit dat in strijd is met de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur.

Formele beginselen.

Gelet op de door ons genoemde feiten en onderzoeksgegevens voldoet het voorgenomen besluit van de Minister niet aan 2 wezenlijke formele beginselen.

- a) **Zorgvuldigheidsbeginsel.** De overheid moet een besluit zorgvuldig voorbereiden en nemen: correcte behandeling van de burger, zorgvuldig onderzoek naar de feiten en belangen, procedure goed volgen en deugdelijke besluitvorming (art. 3:2 Awb).
- b) **Motiveringsbeginsel.** De overheid moet haar besluiten goed motiveren: de feiten moeten kloppen en de motivering moet logisch en begrijpelijk zijn (art. 3:46 Awb).

Ingevolge artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is de Minister verplicht tot een actieve opstelling bij de inventarisatie van en het onderzoek naar

de feiten en belangen die in een bepaalde zaak een rol spelen. Voor de onderbouwing van het voorgenomen besluit wordt hoofdzakelijk verwezen naar het onderzoeksrapport van de WEnR. Echter, omdat het WEnR-onderzoek onzorgvuldig is uitgevoerd waarbij belangrijke belanghebbenden (jachthouders) niet zijn gehoord en waarbij belangrijke informatiebronnen in Limburg (FBE Limburg, onderzoeksgegevens rapporten Buys 2010 en van Noorden 2006) niet zijn gebruikt, voldoet dit voorgenomen besluit niet aan de formele eis om zorgvuldig onderzoek naar de feiten en belangen te doen. Ook worden in dit geval burgers niet correct behandeld.

Conclusie: Het voorgenomen besluit voldoet ons inziens niet aan zowel het zorgvuldigheidsbeginsel als het motiveringsbeginsel.

Advies en hoe nu verder.

Indien de Minister daadwerkelijk gaat besluiten om de jacht op hazen en konijnen in Limburg te sluiten is de kans reëel dat leden van onze vereniging dit besluit door de rechter willen laten toetsen. Deze leden kunnen alsdan een beroep doen op de reguliere juridische ondersteuning door de vereniging.

Ons advies aan de Minister is om nu NIET over te gaan tot het sluiten van de jacht op hazen en konijnen. Wij adviseren u om eerst méér en een beter gedragen onderzoek te (laten) doen, in samenwerking met de FBE Limburg, de Limburgse WBE's en de afdeling Limburg van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging. Wellicht is het daarbij ook mogelijk om de telmethode uit te breiden met warmtebeeldkijkers.

Wij willen u en/of uw staf met alle genoegen uitnodigen om te komen kijken in onze provincie hoe zorgvuldig onze leden met de wildsoorten en de overige fauna omgaan. Indien gewenst zijn wij ook bereid om onze zienswijze mondeling nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Namens afdeling Limburg
Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging

Wim Grave.
Voorzitter